

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет

Округли сто

САВРЕМЕНО СРПСКО ПЕСНИШТВО И НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ: ВИЗАНТИЈСКЕ ТЕМЕ И МОТИВИ

Програм
и
Књига апстраката

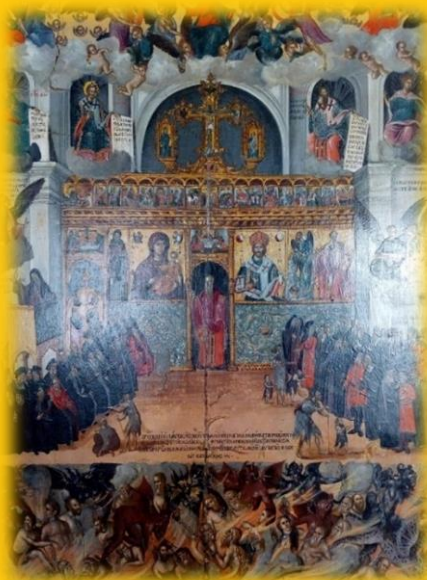
Нови Сад
26. септембар 2020.

University of Novi Sad
Faculty of Philosophy

Round Table

CONTEMPORARY SERBIAN POETRY AND THE NEW MIDDLE AGES: BYZANTINE THEMES AND MOTIFS

Program
&
Book of Abstracts

Novi Sad
September 26th 2020

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет

Издавач: Филозофски факултет
Универзитет у Новом Саду
www.ff.uns.ac.rs

За издавача: Проф. др Ивана Живанчевић Секеруш, декан

Уредник: Мср Милан Громовић, истраживач сарадник

На корицама: „Литургија праведних и паклене муке грешних“,
Георгије Клонзас, Крит, 1600. год. Збирка Музеја Цркве Светих
Арханђела Михаила и Гаврила у Сарајеву.

ISBN: 978-86-6065-605-8

Пројекат: Округли сто „Савремено српско песништво и ново
средњовековље: Византијске теме и мотиви“ одржан је 26.
септембра 2020. године у организацији Одсека за српску
књижевност Филозофског факултета у Новом Саду у оквиру
пројекта Аспекти идентитета и њихово обликовање у српској
књижевности под редним бројем 178005 – руководилац
пројекта проф. др Светлана Томин.

Организацију Округлог стола и штампање ове публикације
финансирао је Покрајински секретаријат за високо образовање
и научноистраживачку делатност Аутономне покрајине
Војводине.

По препоруци Владе Републике Србије, Аутономне покрајине
Војводине, Универзитета у Новом Саду и Филозофског
факултета Округли сто одржан је онлајн, због мера превенције
ширења вируса КОВИД – 19.

Адреса Округлог стола / координатора Организационог
одбора: milan.gromovic@ff.uns.ac.rs

University of Novi Sad
Faculty of Philosophy

Publisher: Faculty of Philosophy
University of Novi Sad
www.ff.uns.ac.rs

For the Publisher: Prof. Ivana Živančević Sekeruš, PhD, the dean

Editor: Milan Gromović MA, research assistant

Front page: “The Liturgy of the Righteous and the Hellish Suffering of the Sinful,” George Klontzas, Crete, year 1600. The collection of the Museum of the Old Orthodox Church in Sarajevo.

ISBN: 978-86-6065-605-8

The project: The round table “Contemporary Serbian Poetry and the New Middle Ages: Byzantine Themes and Motifs” was held on September 26th 2020, organized by the Department of Serbian Literature at the Faculty of Philosophy in Novi Sad as an activity on the project The Aspects of Identity and Their Shaping in Serbian Literature under the serial number 178005 – the project manager is Prof. Svetlana Tomin, PhD.

The organization of the Round Table and the printing of this publication were financed by the Provincial Secretariat for Higher Education and Scientific Research of the Autonomous Province of Vojvodina.

On the recommendation of the Government of the Republic of Serbia, the Autonomous Province of Vojvodina, the University of Novi Sad and the Faculty of Philosophy, The Round Table was held online, in accordance with the recommended measures to prevent the spread of COVID – 19.

E-mail address of the Round Table / the coordinator of the Organizing Committee: milan.gromovic@ff.uns.ac.rs

Организациони одбор:

Проф. др (декан) Ивана Живанчевић Секеруш, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Светлана Томин, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Мср Милан Громовић, истраживач сарадник, Филозофски факултет, Нови Сад (координатор)

Научни одбор:

Проф. др (декан) Ивана Живанчевић Секеруш, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Драган Станић, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Горана Раичевић, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Светлана Томин, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Слободан Владушић, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Доц. др Наташа Половина, доцент, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Слободанка Владив Гловер, редовни професор, Монаш универзитет, Мелбурн, Аустралија

Рецензенти:

Проф. др Слободанка Владив Гловер, редовни професор, Монаш универзитет, Мелбурн, Аустралија

Проф. др Горана Раичевић, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Проф. др Светлана Томин, редовни професор, Филозофски факултет, Нови Сад

Organizing committee:

Prof. (dean) Ivana Živančević Sekeruš, PhD, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Svetlana Tomin, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Milan Gromović, MA, research assistant, Faculty of Philosophy, Novi Sad (coordinator)

Scientific Committee:

Prof. (dean) Ivana Živančević Sekeruš, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Dragan Stanić, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Gorana Raičević, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Svetlana Tomin, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Slobodan Vladušić, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Doc. Nataša Polovina, PhD, associate professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Slobodanka Vladiv Glover, PhD, full professor, Monash University, Melbourne, Australia

Peer Reviewers:

Prof. Slobodanka Vladiv Glover, PhD, full professor, Monash University, Melbourne, Australia

Prof. Gorana Raičević, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

Prof. Svetlana Tomin, PhD, full professor, Faculty of Philosophy, Novi Sad

САДРЖАЈ / CONTENTS

ПРОГРАМ	8
PROGRAM	9
КЊИГА АПСТРАКАТА / BOOK OF ABSTRACTS	11
<i>СТЕЋЦИ НОВОГ СРЕДЊОВЕКОВЉА</i>	<i>13</i>
<i>THE STEĆAKS OF THE NEW MIDDLE AGES</i>	<i>13</i>
Борјан Р. Митровић	
НОВИ ИСТОРИЗАМ И НОВО СРЕДЊОВЈЕКОВЉЕ – КО-ТЕКСТ СТЕЋАКА	14
Borjan R. Mitrović	
NEW HISTORICISM AND THE NEW MIDDLE AGES – THE CO-TEXT OF	
STEĆAKS	15
<i>МИТСКА ВИЗАНТИЈА И НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ</i>	<i>17</i>
<i>MYTHICAN BYZNATIUM AND THE NEW MIDDLE AGES</i>	<i>17</i>
Јелена Ђ. Марићевић Балаћ	
ВИЗАНТИЈА И ПОЕЗИЈА МИЛОРАДА ПАВИЋА	18
Jelena Ђ. Marićević Balać	
BYZANTIUM AND MILORAD PAVIĆ'S POETRY	19
Јелена С. Младеновић	
СРЕДЊОВЕКОВНИ ТОПОСИ У ПОЕЗИЈИ НОВИЦЕ ТАДИЋА	20
Jelena S. Mladenović	
MEDIEVAL TOPOI IN NOVIĆA TADIĆ'S POETRY	21
<i>НАСЛЕЂА НОВОГ СРЕДЊОВЕКОВЉА</i>	<i>23</i>
<i>HERITAGES OF THE NEW MIDDLE AGES</i>	<i>23</i>

Ирена А. Плаовић

НЕОМЕДИЕВАЛИЗАМ И КРИТИКА ПРОСВЕТИТЕЉСТВА У
ПОСЛЕДЊИМ ДВЕМА ЗБИРКАМА ИВАНА В. ЛАЛИЋА 24

Irena A. Plaović

NEOMEDIEVALISM AND THE CRITICISM OF THE ENLIGHTENMENT
IN IVAN V. LALIĆ'S LAST TWO POETRY COLLECTIONS..... 25

Марко М. Радуловић

ПРОБЛЕМИ ПОЕТИЧКЕ РЕАКТУЕЛИЗАЦИЈЕ СРЕДЊОВЕКОВНОГ
НАСЛЕЂА У ПОСЛЕРАТНОМ МОДЕРНИЗМУ 26

Marko M. Radulović

THE PROBLEMS OF POETIC REACTUALIZATION OF THE MEDIEVAL
HERITAGE IN POST-WAR MODERNISM..... 27

НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ У ПРИЗИВУ ТРАДИЦИЈА..... 29

THE NEW MIDDLE AGES IN THE APPEAL OF TRADITIONS 29

Милош С. Јоцић

СРЕДЊОВЕКОВНА МУЛТИМЕДИЈА & НЕОАВАНГАРДНА
ВИЗУЕЛНА ПОЕЗИЈА 30

Miloš S. Jocić

MEDIEVAL MULTIMEDIA & NEO AVANT-GARDE VIRTUAL POETRY
..... 31

Милан Б. Громовић

РЕАКТУАЛИЗАЦИЈА СРПСКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ ЛИТУРГИЈСКОГ
НАСЛЕЂА У ПОЕЗИЈИ СЛОБОДАНА КОСТИЋА..... 32

Milan B. Gromović

THE REACTUALIZING OF THE SERBIAN AND BYZANTINE
LITURGICAL HERITAGE IN SLOBODAN KOSTIĆ'S POETRY 33

ПРОГРАМ

Субота, 26. септембар 2020, 12⁰⁰–14²⁰ ч.

Онлајн регистрација учесника и публике – Zoom	11 ⁵⁰ –12 ⁰⁰
Уводна реч: Проф. др Слободанка Владив Гловер	12 ⁰⁰ –12 ¹⁰
Уводна реч: Проф. др Светлана Томин	
Рад у сесијама (модератор Милан Громовић)	
СТЕЋЦИ НОВОГ СРЕДЊОВЕКОВЉА	
Борјан Р. Митровић: Нови историзам и ново средњовјековље – ко-текст стећака	12 ¹⁰ –12 ²⁵
Дискусија	12 ²⁵ –12 ³⁰
МИТСКА ВИЗАНТИЈА И НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ	
Јелена Ђ. Марићевић Балаћ: Византија и поезија Милорада Павића	12 ³⁰ –12 ⁴⁵
Јелена С. Младеновић: Средњовековни топоси у поезији Новице Тадића	12 ⁴⁵ –13 ⁰⁰
Дискусија	13 ⁰⁰ –13 ⁰⁵
НАСЛЕЂА НОВОГ СРЕДЊОВЕКОВЉА	
Ирена А. Плаовић: Неомедијевализам и критика просветитељства у последњим двома збиркама Ивана В. Лалића	13 ⁰⁵ –13 ²⁰
Марко М. Радуловић: Проблеми поетичке реактуелизације средњовековног наслеђа у послератном модернизму	13 ²⁰ –13 ³⁵
Дискусија	13 ³⁵ –13 ⁴⁰
НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ У ПРИЗИВУ ТРАДИЦИЈА	
Милош С. Јоцић: Средњовековна мултимедија & неоавангардна визуелна поезија	13 ⁴⁰ –13 ⁵⁵
Милан Б. Громовић: Реактуелизација српског и византијског литургијског наслеђа у поезији Слободана Костића	13 ⁵⁵ –14 ¹⁰
Дискусија и затварање Округлог стола	14 ¹⁰ –14 ²⁰

PROGRAM

Saturday, September 26th 2020, 12⁰⁰–14²⁰ h

Online registration of participants – via Zoom	11 ⁵⁰ –12 ⁰⁰
Introductory speech: Prof. Slobodanka Vladiv Glover, PhD	12 ⁰⁰ –12 ¹⁰
Introductory speech: Prof. Svetlana Tomin, PhD	
Sessions (moderator Milan Gromović)	
THE STEĆAKS OF THE NEW MIDDLE AGES	
Borjan R. Mitrović: New Historicism and the New Middle Ages – The Co-Text of Stećaks	12 ¹⁰ –12 ²⁵
Discussion	12 ²⁵ –12 ³⁰
MYTHICAN BYZNATIUM AND THE NEW MIDDLE AGES	
Jelena Đ. Marićević Balać: Byzantium and Milorad Pavić's Poetry	12 ³⁰ –12 ⁴⁵
Jelena S. Mladenović: Medieval Topoi in Novica Tadić's Poetry	12 ⁴⁵ –13 ⁰⁰
Discussion	13 ⁰⁰ –13 ⁰⁵
HERITAGES OF THE NEW MIDDLE AGES	
Irena A. Plaović: Neomedievalism and the Criticism of Enlightenment in Ivan V. Lalić's Last Two Poetry Collections	13 ⁰⁵ –13 ²⁰
Marko M. Radulović: The Problems of Poetic Reactualization of the Medieval Heritage in Post-War Modernism	13 ²⁰ –13 ³⁵
Discussion	13 ³⁵ –13 ⁴⁰
THE NEW MIDDLE AGES IN THE APPEAL OF TRADITIONS	
Miloš S. Jocić: Medieval Multimedia & Neo Avant-Garde Virtual Poetry	13 ⁴⁰ –13 ⁵⁵
Milan B. Gromović: The Reactualizing of Serbian and Byzantine Liturgical Heritage in Slobodan Kostić's Poetry	13 ⁵⁵ –14 ¹⁰
Discussion and The closing of the Round Table	14 ¹⁰ –14 ²⁰

КЊИГА АПСТРАКАТА

BOOK OF ABSTRACTS

**СТЕЋЦИ
НОВОГ СРЕДЊОВЕКОВЉА**

**THE STEĆAKS OF
THE NEW MIDDLE AGES**

Борјан Р. Митровић
Универзитет у Источном Сарајеву
Филозофски факултет
Одсек за српски језик и књижевност
borjan.mitrovic@ffuis.edu.ba

НОВИ ИСТОРИЗАМ И НОВО СРЕДЊОВЈЕКОВЉЕ – КО-ТЕКСТ СТЕЊАКА

Циљ овог рада јесте да покаже како се око средњовјековног феномена стењака преко научних (Соловјев, Бенац, Бешлагић, Вензел и др.), есејистичких (Крлежа) и књижевних текстова (Диздар, Ного) формирао ко-текст стењака, и унутар њега наратив о њиховом богумилском поријеклу, те како је тај наратив, са аспекта новог историзма, као конституент политичке и идеолошке Моћи, чинио доминирајући дио ко-текста стењака у Југославији друге половине 20. вијека и у деценијама након њеног распада. Наш интерес усмјерен је ка амбивалентности тог ко-текста, сукобима унутар њега, али прије свега ка улози књижевних дјела у његовој креацији, а самим тим и креацији историјске стварности коју осликава. С обзиром на тематску усмјереност овог ко-текста на средњи вијек, новосредњовјековни (Берђајев) поглед на свијет јавља се, заједно са другим „дисидентским” текстовима, као својеврсно оруђе у покушају поетске деконструкције (макар и са, условно речено, закашњењем) наратива одговарајућег позицији идеолошке Моћи и отварања ко-текста стењака и ка византијском, православном културном кругу.

Кључне ријечи: стењци, Мак Диздар, Рајко Петров Ного, нови историзам, ново средњовјековље, Византија

Borjan R. Mitrović
University of East Sarajevo
Faculty of Philosophy
Department of Serbian Language and Literature
borjan.mitrovic@ffuis.edu.ba

NEW HISTORICISM AND THE NEW MIDDLE AGES – THE CO-TEXT OF STEĆAKS

The aim of this paper is to demonstrate how the co-text of stećaks formed around the Medieval phenomenon of stećaks using scientific (Soloviev, Benac, Bešlagić, Venzel, etc.), essayistic (Krlježa), and literary texts (Dizdar, Nogo). Inside the co-text of stećaks, there is also the narrative of their Bogomil origins, which presented from the viewpoint of new historicism, a constituent of political and ideological Power, as well as comprising the dominant part of the co-text of stećaks in Yugoslavia in the second half of the 20th century and in the decades following its dissolvment. Our interest is aimed at the ambivalence of this co-text and the conflicts inside it but before all, we explore the role of literary works in the co-text's creation, including the creation of a historical reality it depicts. Considering the thematic orientation of this co-text to the Middle Ages, the new Middle Ages view (Berdyaev) of the world appears alongside other "dissident" texts as sort of a tool in the attempt to poetically deconstruct (conditionally speaking, a bit too late) the narrative corresponding to the position of ideological Power and the opening of the co-text of stećaks towards the Byzantine, i.e. Orthodox cultural circle.

Keywords: stećak, Mak Dizdar, Rajko Petrov Nogo, New Historicism, new Middle Ages, Byzantium

МИТСКА ВИЗАНТИЈА И НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ

MYTHICAL BYZANTIUM AND THE NEW MIDDLE AGES

Јелена Ђ. Марићевић Балаћ
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за српску књижевност
mitojelija@gmail.com

ВИЗАНТИЈА И ПОЕЗИЈА МИЛОРАДА ПАВИЋА

Циљ рада је да утврди на којим све нивоима Византија фигурише у поезији Милорада Павића, било да се ради о Византији као симболу, византијској књижевности, емблематици и духовности. Грађу представља књига сабраних песама *Анахорет у Њујорку*. Интерпретацији се приступа компаративно, херменеутички и интердисциплинарно. У коначници добио би се типолошки преглед византијских тема и мотива у Павићевој поезији, а затим би се адекватно могло одговорити на питање какву семантичку функцију има Византија како за поезију, тако и за дело овог српског „Византинца“. Поред осталог, ваља скренути пажњу на она места у Павићевој поезији која осветљавају византијске елементе, иако нису у најдиректнијој вези са њима.

Кључне речи: Византија, поезија, жанр, духовност, птице, јабука

Jelena Đ. Marićević Balać
University of Novi Sad
Faculty of Philosophy
Department of Serbian Literature
mitojelija@gmail.com

BYZANTIUM AND MILORAD PAVIĆ'S POETRY

The aim of the paper is to determine all the levels at which Byzantium is present in the poetry of Milorad Pavić, whether it's Byzantium as a symbol, Byzantine literature, emblems or spirituality. The main reference is a book of collected poems entitled *Anahoret in New York*. The interpretation of works is comparative, hermeneutical, and interdisciplinary. Eventually, we get a typological overview of Byzantine themes and motifs in Pavić's poetry, as well as an adequate answer to the question of the semantical function of Byzantium both for poetry and the overall opus of this Serbian "Byzantine man." Alongside everything else, it is worth listing instances in Pavić's poetry where light is shed on Byzantine elements, although they are not directly related to them.

Keywords: Byzantium, poetry, genre, spirituality, birds, apple

Јелена С. Младеновић
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Департман за српску и компаративну књижевност
jelena.mladenovic@filfak.ni.ac.rs

СРЕДЊОВЕКОВНИ ТОПОСИ У ПОЕЗИЈИ НОВИЦЕ ТАДИЋА

Поезија савременог српског песника Новице Тадића једним делом развија и наставља поетику и естетику средњовековне, те византијске и ранохришћанске епохе. У овом раду бавићемо се текстовима у којима препознајемо присуство одређених средњовековних топоса. Испитујемо најпре улогу топоса скромности и грешности где аутор себе, попут средњовековног писара, одређује као недовољног и недостојног. Овај топос посматрамо кроз однос начела ауторства у средњовековној и савременој књижевности. У оквиру топоса стварања, издвајамо и општа места где се исказују преписивачеве невоље, али и зазивају светитељи, нарочито Богородица, за помоћ у овоземаљским неприликама. Имајући у виду да Тадићеву поезију карактерише амбивалентни однос према свакој грађи и традицији, покушаћемо да расветлимо могућа значења ових топоса у складу са његовом ауторском поетиком, којој наука најчешће придаје епитет аутохтоне.

Кључне речи: средњовековни топоси, скромност, грешност, стварање, начело ауторства

Jelena S. Mladenović
University of Niš
Faculty of Philosophy
Department of Serbian and Comparative Literature
jelena.mladenovic@filfak.ni.ac.rs

MEDIEVAL TOPOI IN NOVICA TADIĆ'S POETRY

The poetry of the contemporary Serbian poet Novica Tadić partially expands and continues the poetics and aesthetics of the Medieval, Byzantine, and early Christian epoch. In this paper, we will deal with texts in which we notice the presence of certain medieval topoi. Firstly, we examine the role of the topos of humility and sinfulness where the author, in the manner of a mediaeval scribe, defines himself as insufficient and unworthy. We observe this topos through the connection of the principles of authorship in mediaeval and contemporary literature. As part of the creation topos, we notice commonplaces which are indicative of the scribe's troubles, as well as calling for saints, especially the Madonna, to help with earthly grievances. Considering the fact that Tadić's poetry is characterized by an ambivalent relationship towards every type of literature and tradition, we shall try to shed light on the possible meanings of these topoi in relation to his personal poetics, which science most often deems as autochthonous.

Keywords: Medieval topoi, humility, sinfulness, creation, the principle of authorship

**НАСЛЕЂА
НОВОГ СРЕДЊОВЕКОВЉА**

**HERITAGES OF
THE NEW MIDDLE AGES**

Ирена А. Плаовић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за српску књижевност са јужнословенским
књижевностима
irena.plaovic@gmail.com

НЕОМЕДИЕВАЛИЗАМ И КРИТИКА ПРОСВЕТИТЕЉСТВА У ПОСЛЕДЊИМ ДВЕМА ЗБИРКАМА ИВАНА В. ЛАЛИЋА

Песма Ивана В. Лалића *Voyage Philosophique* из збирке *Писмо*, обично читана као путопис, покушава се у овом раду ишчитати као критика програма просвећености, при чему би „Холандија“ у коју се путује била, заправо, метафора овог духовног покрета. Лалићева „лирска критика“ пореди се са сувременим јој постмодернистичким мишљењем просвећености и смешта се у контекст целокупне његове поетике, како оне која претходи овој збирци, тако и, нарочито, оне која долази после ње. Ова је критика сведочанство о модерном трагању за неком другом традицијом, старијом од просвећености која ју је радикално „пресекла“. Тој ће традицији Лалић најзад сасвим поетички прићи последњом речју своје поезије – збирком *Четири канона*. Тумачећи не само канон као специфичну врсту богослужбене поезије, него и, посредно, текст библијских песама и, уопште, средњовековље као својеврстан текст традиције, Лалић у тој књизи из лирске критике прелази у лирску херменеутику. У овој збирци може се у пуној мери препознати појава неомедијевализма, *новог средњовековља*, које постаје посебно занимљиво у Лалићевој интерпретативној позицији, песничком стварању које средњи век не имитира, на њега се не угледа, не третира га као тему, него дијалогски приступа његовим поступцима и проналази им примену у садашњости. У раду ћемо покушати да сагледамо однос између имплицитног одклона од просвећености и експлицитног ступања у традицију новог медијевализма.

Кључне речи: Иван В. Лалић, средњи век, просветитељство, херменеутика, постмодернизам

Irena A. Plaović
University of Belgrade
Faculty of Philology
Department of Serbian Literature with South-Slavonic Literatures
irena.plaovic@gmail.com

NEOMEDIEVALISM AND THE CRITICISM OF THE ENLIGHTENMENT IN IVAN V. LALIĆ'S LAST TWO POETRY COLLECTIONS

We interpret Ivan V. Lalić's poem "*Voyage Philosophique*" from the poetry collection *Pismo* [*The Letter*], usually read as a travel book, as a criticism of the enlightenment manifesto, considering Holland, to which the journey takes place, as a metaphor of this spiritual movement. Lalić's "lyrical criticism" is compared with a contemporary postmodern thought of enlightenment and it is placed inside the context of his complete poetics, both one preceding this collection, and especially the one succeeding it. This criticism is a testimony for the modern search for another tradition, older than enlightenment which radically "cut" in half. Ultimately, Lalić will poetically come near this tradition in the last words of his poetry – the collection *Četiri kanona* [*Four Canons*]. By interpreting not just the canon as a specific kind of religious ceremony poetry but indirectly as a text of biblical songs and in general, the Middle Ages as a unique text of tradition, Lalić moves from lyrical criticism into lyrical hermeneutics in this book. In the same collection, we can recognize to the full extent the appearance of neomedievalism, the new medievalism, which becomes especially interesting from Lalić's position as an interpreter. Such poetic output is no longer imitated to the Middle Ages; the period does not look up to it, and does not treat it as a theme but dialogically approaches its methods and finds them use in present times. In our paper, we will try to comprehend the relationship between the implicit reservation about enlightenment and the explicit entering into a tradition of new medievalism.

Keywords: Ivan. V. Lalić, the Middle Ages, Enlightenment, hermeneutics, postmodernism

Марко М. Радуловић

Институт за књижевност и уметност, Београд

markorad984@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ПОЕТИЧКЕ РЕАКТУЕЛИЗАЦИЈЕ СРЕДЊОВЕКОВНОГ НАСЛЕЂА У ПОСЛЕРАТНОМ МОДЕРНИЗМУ

Значајан ток српског песништва друге половине 20. века у знаку је стваралачке реактуелизације и поновног откривања средњовековног наслеђа. Такво усмерење присутно је код неких од најзначајних песника послератног модернизма какви су Васко Попа, Миодраг Павловић, Иван В. Лалић и Љубомир Симовић. Истовремено оваква стваралачка оријентација отворила је различита поетичка и културолошка питања од којих је једно од најзначајнијих оно о природи везе која се са овом удаљеном епохом успоставља. Наиме, да ли је могуће остварити аутентичан контакт између средњовековља и двадесетог века упркос језичкој, духовној, па и цивилизацијској дистанци која се између њих сместила?

У нашем истраживању покушаћемо да дефинишемо природу те везе онако како се она јавља код најзначајнијих песника друге половине 20. века, односно испитаћемо да ли се она успоставља и реализује искључиво као индивидуалан песнички чин модернистичке поетике или је ипак плод деловања дубљих културноисторијских сила и енергија. Такво истраживање требало би да нам помогне да формулишемо недвосмислен одговор на питање да ли је средњовековно наслеђе само део индивидуалног песничког памћења или оно припада ширем духовном бићу српске историје и културе.

Кључне речи: средњовековно наслеђе, послератни модернизам, поетичка реактуелизација, културолошка свест

Marko M. Radulović
Institute for Literature and Arts, Belgrade
markorad984@gmail.com

THE PROBLEMS OF POETIC REACTUALIZATION OF THE MEDIEVAL HERITAGE IN POST-WAR MODERNISM

A significant portion of the Serbian poetry of the latter half of the 20th century was marked by creative reactualization and a rediscovery of the medieval heritage. Such orientation is present among some of the most significant poets of post-war modernism, such as Vasko Popa, Miodrag Pavlović, Ivan V. Lalić, and Ljubomir Simović. At the same time, such creative orientation raised various poetic and culturological questions, the most important of which is the one pertaining to the nature of the connection created with this distant epoch. Namely, is it possible to establish authentic contact between the medieval era and the twentieth century despite a language, spiritual, and even a civilizational distance lodged between them?

In our research, we will try to define the nature of this connection the way it appears in the work of the most significant poets of the latter half of the 20th century. In other words, we will examine whether this connection is established and realized exclusively as an individual poetic act of modernistic poetry or is it, after all, the result of more profound cultural and historical forces and energies after all. Such a study should be able to help us formulate and answer without a doubt the question of whether the medieval heritage is merely a part of poetic memory or it belongs to a broader spiritual being of Serbian history and culture.

Keywords: medieval heritage, post-war modernism, poetic reactualization, culturological consciousness

**НОВО СРЕДЊОВЕКОВЉЕ
У ПРИЗИВУ ТРАДИЦИЈА**

**THE NEW MIDDLE AGES
IN THE APPEAL OF TRADITIONS**

Милош С. Јоцић
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за српску књижевност
miloshjocic@ff.uns.ac.rs

СРЕДЊОВЕКОВНА МУЛТИМЕДИЈА & НЕОАВАНГАРДНА ВИЗУЕЛНА ПОЕЗИЈА

Књижевно стваралаштво Владана Радовановића, једног од централних аутора српске неоавангардне уметности, настајало је и развијало се у оквирима вишемедијске поетике тзв. „воковизуела“ – уметничког медијума, аутопоетски објашњеног у истоименој Радовановићевој студији (1987, Нолит), у којем су се вербални и сликовни слојеви међусобно прожимали у истој семантичкој равни. Неке од својих најзначајнијих текстуално-графичких радова Радовановић је створио свесно се настављајући на мало познату, али постојану и непрекидну линију визуелне књижевности у европској књижевној традицији, у којој важно место заузима фигурално стваралаштво раносредњовековних аутора западног канона, пре свега Алкуина (Alcuinus, VII век) и његовог ученика Храбана Маура (Hrabanus Maurus, VIII век).

У овом раду ћемо испитати утицај средњовековне визуелне књижевности на неоавангардистичко, експериментално дело Владана Радовановића, као и мало истражене везе између синкретичке природе неких примера средњовековне књижевности и савремених, постмодерних пројеката визуелне поезије. Овим истраживањем ћемо указати на полифонију, синкретичност и маниристичку необичност средњовековне књижевности, као и на креативне и компаративне домете српске поезије XX века.

Кључне речи: неоавангарда, визуелна поезија, фигурална поезија, воковизуел, Владан Радовановић, средњи век

Miloš S. Jocić
University of Novi Sad
Faculty of Philosophy
Department of Serbian Literature
miloshjocic@ff.uns.ac.rs

MEDIEVAL MULTIMEDIA & NEO AVANT-GARDE VIRTUAL POETRY

The literary opus of Vladan Radovanović, one of the central authors of Serbian neo avant-garde art, originated and developed within a framework of multimedial poetic, the so-called “vocovision” – an art medium and self-poetics explained in Radovanović’s eponymous study (1987, Nolit) in which the verbal and visual layers interweave each other on the same semantic plain. Radovanović created some of his most significant textual and graphic works knowingly continuing the obscurely known, yet lasting and continuous vein of visual literature of European literary tradition. An important place in this tradition is taken by the figural art of early medieval authors of the Western canon, namely Alcuinus, 7th century, and his disciple Hrabanus Maurus, 8th century.

In this paper, we examine the influence of medieval visual literature on the neo avant-garde, experimental work of Vladan Radovanović, as well as scarcely examined connections between the syncretic nature of some examples of medieval literature and contemporary, postmodern visual poetry projects. This research will point out the polyphony, syncretic value, and the manneristic oddity of medieval literature, as well as the creative and comparative reaches of 20th-century Serbian poetry.

Keywords: neo avant-garde, visual poetry, figural poetry, vocovision, Vladan Radovanović, Middle Ages

Милан Б. Громовић
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за српску књижевност
milan.grom@gmail.com

РЕАКТУАЛИЗАЦИЈА СРПСКОГ И ВИЗАНТИЈСКОГ ЛИТУРГИЈСКОГ НАСЛЕЂА У ПОЕЗИЈИ СЛОБОДАНА КОСТИЋА

Потреба српских песника друге половине двадесетог века да, како би Елиот рекао, „одаберу традицију“ и да у традицији нађу ослонац за стварање својих дела јесте једна шира одлика епохе, у којој се разбуђивање успаваних традиција сматра чином укоренивања поетике у задати континуитет. Слободан Костић је савремени српски песник са Косова и Метохије који је извор, тј. завичај своје поетике пронашао у наслањању на византијску и стару српску химнографску традицију литургијског песништва. Методе одабира ове традиције и њеног призивања у својству предлошка савремене лирске песме вишеструке су, почев од комуникације посредством жанра и ритма, преко слоја звучања до тематско-мотивске реинтерпретације једног запостављеног дела, континуитета културне баштине. Костић у својој поезији реактуализује потенцијал средњовековне литургијске форме најпре активирањем жанра поетске молитве, а затим и слојем звучања који оживљава симболички карактер канона средњовековног песништва.

Кључне речи: Слободан Костић, песничка традиција, средњи век, византијска химнографија, поетска молитва, слој звучања

Milan B. Gromović
University of Novi Sad
Faculty of Philosophy
Department of Serbian Literature
milan.grom@gmail.com

THE REACTUALIZING OF THE SERBIAN AND BYZANTINE LITURGICAL HERITAGE IN SLOBODAN KOSTIĆ'S POETRY

The tendency of Serbian poets to "choose tradition" (as Eliot would say) as a backbone structuring their own works, is part of a broader phenomenon in Serbian poetry of the second half of the twentieth century, in which the awakening of dormant traditions is a quest by poets for grounding their poetics in a given continuity. Slobodan Kostić is a contemporary Serbian poet from Kosovo and Metohija, who has found the source of his poetics in the Byzantine and ancient Serbian hymnographic tradition of liturgical poetry, which has become his poetical habitat. The methods of selecting this tradition and invoking it as a template for a contemporary lyric poem are multiple, ranging from communication through genre and rhythm, through the layer of sounds, to a thematically-motivational reinterpretation of a neglected genre. In his poetry, Kostić reactualizes the potential of the medieval liturgical form, first by activating the genre of poetic prayer and then by a layer of sound that revives the symbolic character of the canon of medieval poetry. By reinventing the form of medieval liturgical genres, Kostić perpetuates cultural memory and the national cultural heritage.

Keywords: Slobodan Kostić, Serbian contemporary poetry, poetic heritage, Middle Ages, Byzantine hymnography, poetic prayer, the layer of sound

БЕЛЕШКЕ / NOTES

This image shows a single page of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

This image shows a full page of blank handwriting practice paper. It features multiple sets of horizontal lines, each consisting of three parallel lines: two outer blue lines and a central red line. These sets are repeated down the entire length of the page, providing a guide for letter height and placement. The paper is otherwise completely blank, with no margins, text, or other markings.

БЕЛЕШКЕ / NOTES

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

БЕЛЕШКЕ / NOTES

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Фотографије

- На корицама: „Литургија праведних и паклене муке грешних“, Георгије Клонзас, Крит, 1600. год. Збирка Музеја Цркве Светих Арханђела Михаила и Гаврила у Сарајеву.
- стр. 15: Стећак из музејске некрополе стећака Радимља код Стоца, Босна и Херцеговина
- стр. 19: Црква Свете Софије у Цариграду, <https://svetigora.com/ljetopis-23-februar-2019-godine>
- стр. 25: Манастир Хиландар, www.hilandar.org
- стр. 31: Манастир Грачаница „Алегорија мора“, детаљ са композиције фреске Страшног суда, www.riznicasrpska.rs

Photos

- Front page: "The Liturgy of the Righteous and the Hellish Suffering of the Sinful," George Klontzas, Crete, year 1600. The collection of the Museum of the Old Orthodox Church in Sarajevo.
- page 15: Stećak from the museum necropolis of stećaks in Radimlja near Stolac, Bosnia and Herzegovina
- page 19: Church of St. Sophia in Constantinople, <https://svetigora.com/ljetopis-23-februar-2019-godine>
- page 25: Hilandar Monastery, www.hilandar.org
- page 31: Gračanica Monastery "Allegory of the Sea", detail from the composition of the fresco of the Last Judgment, www.riznicasrpska.rs

Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Др Зорана Ђинђића 2
21000 Нови Сад
Тел: +381 21 450690
www.ff.uns.ac.rs

Техничко уређење апстраката
Милан Громовић

Превод на енглески
Др Стефан Пајовић

Припрема за штампу и дизајн корица
Игор Лекић

Штампа и повез
Saјnos d.o.o.
Момчила Тапавице 2,
21000 Нови Сад

Тираж
50

University of Novi Sad
Faculty of Philosophy
2 Dr Zoran Đinđić
21000 Novi Sad
Phone: +381 21 450690
www.ff.uns.ac.rs

Technical editing of abstracts

Milan Gromović

Translated to English

Stefan Pajović, PhD

Print preparation and cover design

Igor Lekić

Printed and bound

Sajnos d.o.o.
2 Momčila Tapavice
21000 Novi Sad

Print run

50

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

821.163.41-14.09(048.3)

**ОКРУГЛИ сто "Савремено српско песништво и ново
средњовековље: византијске теме и мотиви" (2020 ; Нови Сад)**

Програм и књига апстраката / Округли сто "Савремено српско
песништво и ново средњовековље: византијске теме и мотиви", Нови
Сад 26. септембар 2020 ; [уредник Милан Громовић ; превод на
енглески Стефан Пајовић]. - Нови Сад : Филозофски факултет, 2020
(Нови Сад : Сајнос). - 38 стр. : илустр. ; 21 cm

Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Тираж 50.

ISBN 978-86-6065-605-8

а) Савремена српска поезија - Мотиви - Византија - Апстракти

COBISS.SR-ID 21050121

